

Inngrepsfri natur

Innholdsfortegnelse

Inngrepsfri natur

Publisert 06.12.2018 av Miljødirektoratet

Det er en vanlig oppfatning at Norge har mange og store sammenhengende områder med tilnærmet urørt natur. Virkeligheten er at det finnes langt mindre urørt natur i dag enn for bare noen tiår siden. Natur uten tyngre inngrep er under stadig press. Det har konsekvenser for den nasjonale kulturarven og naturmangfoldet.

Vindkraftanlegg med tilhørende infrastruktur kommer ofte i konflikt med inngrepsfri natur. Her fra Vågsøy, Sogn og Fjordane. Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no.

Rundt starten av 1900-tallet var om lag halvparten av Norges areal villmarkspreget. I dag er tallet rundt tolv prosent. Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

TILSTAND

Stadig mindre inngrepsfri natur

Status og utviklingstrekk for større sammenhengende naturområder med et urørt preg måles gjennom arealbruksindikatoren INON («Inngrepsfrie naturområder i Norge»).

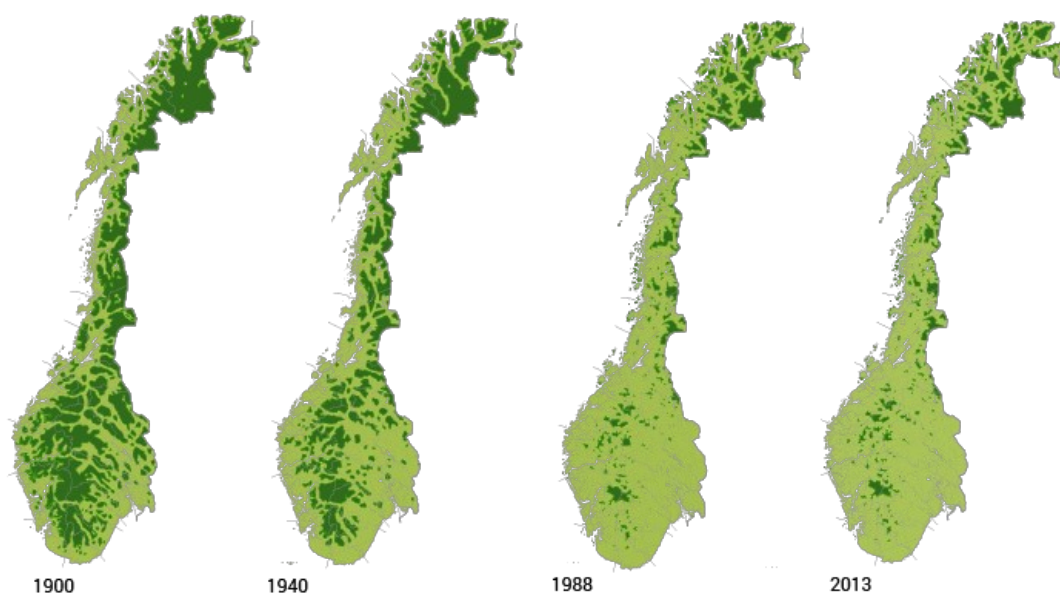
Omtrent 44 prosent av fastlands-Norges areal (ca. 142 500 km²) lå per januar 2013 1 kilometer eller mer unna tyngre tekniske inngrep. Utbygginger av blant annet veier og energianlegg gjør at det blir stadig mindre inngrepsfri natur igjen. I perioden 2008-2012 gikk det tapt i underkant av 900 km² inngrepsfri natur. Reduksjonen og oppstykingen er størst i Sør-Norge. Det er også Sør-Norge som har minst areal inngrepsfri natur igjen.

Kartet viser inngrepsfri natur. Du kan zoome i kartet eller klikke på **Utforsk kart** kan for å utforske nærmere. Da vil du også finne kartlag som viser **tap** av inngrepsfri natur.

I underkant av 12 prosent av Norges areal er villmarkspreget

Villmarkspreget natur er natur som ligger fem kilometer eller mer i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep. Rundt starten av 1900-tallet var om lag halvparten av Norges fastlandsareal villmarkspreget. Per januar 2013 var rundt 11,6 prosent villmarkspreget.

VILLMARKSPREGEDE OMRÅDER

● Villmarkspreget: Natur som ligger fem km eller mer i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep

Kilde: Kart 1900 og 1940: Bruun, Magne, NOU-1986:13. Kart 1988 og 2013: Miljødirektoratet / miljøstatus.no

Landsdelsoversikt over villmarkspregede områder						
Landsdel	Villmarkspregede områder* per januar 2013		Bortfall 2008-2012		Bortfall 1988-2012	
	km ²	%	km ²	%	km ²	%
Sør-Norge	10377	4,9	77	0,7	579	5,3
Nord-Norge	27154	24,1	106	0,4	1099	3,9
Norge	37531	11,6	183	0,5	1678	4,3

* Villmarkspregede områder ligger 5 km eller mer unna tyngre tekniske inngrep. Svalbard og Jan Mayen er ikke medregnet.

KONSEKVENSER

Viktig nasjonal naturarv går tapt

Større sammenhengende naturområder er viktige som leveområder og forflytningskorridorer for arter, og de har betydning for naturens evne til å tilpasse seg klimaendringer. Informasjon om utviklingen av inngrepsfrie områder er derfor også med på å gi informasjon om tilstanden i norsk natur. De fleste tyngre inngrepene i naturen er irreversible, slik at verdien for naturmangfold vanskelig kan gjenskapes.

Større sammenhengende naturområder er også viktige som turområder, for landskapskvaliteter, landskapsvariasjon og for naturopplevelse. Større områder uten tyngre tekniske inngrep er en viktig del av den norske naturarven og er ansett som en knapphetsressurs både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Områdene inneholder dermed viktige kvaliteter også med tanke på kommende generasjoner.

PÅVIRKNING

Veibygging og anlegg for energiproduksjon påvirker mest

Gjenværende inngrepsfri natur finner man i dag stort sett i ulendt terreng, avsidesliggende skogsområder og på fjellet. Større reduksjoner av inngrepsfri natur har ofte sammenheng med at områder langt fra bosatte strøk og infrastruktur blir tatt i bruk til utbyggingsformål. Ny utbygging innenfor allerede bebygde områder vil ikke redusere arealet av inngrepsfrie områder.

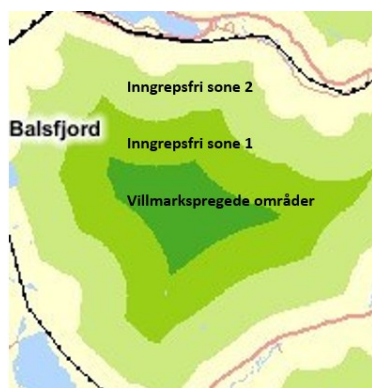
De viktigste årsakene til tap av inngrepsfri natur i perioden 2008-2012 var veibygging og ulike typer energianlegg. Innenfor veibygging var det særlig skogsveier som medførte tap av inngrepsfrie områder. Energianlegg omfatter anlegg for produksjon og transport av energi, slik som vannkraft, vindkraft og kraftlinjer.

Endringer i driftsformer som f eks jord- og skogbruk påvirker ikke områdenes inngrepsstatus, og det samme gjelder mindre inngrep som blant annet hytter, mindre kraftlinjer og enkeltstående mindre master uten infrastruktur.

Inngrepsfrie naturområder ä

Inngrepsfrie naturområder er områder som ligger en kilometer eller mer i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep. Veier, jernbane-linjer, vassdragsinngrep og større kraftlinjer er eksempler på tyngre tekniske inngrep.

Områdene er delt inn i følgende tre soner:

Villmarkspregede områder: Områder fem kilometer eller mer fra tyngre tekniske inngrep.

Inngrepsfri sone 1: Områder som ligger mellom tre og fem kilometer fra tyngre tekniske inngrep.

Inngrepsfri sone 2: Områder som ligger mellom en og tre kilometer fra tyngre tekniske inngrep.

